

Puolustusministeriö

Tasavallan presidentin kanslian lausunto sotilastiedustelulainsäädäntöä valmistelleen työryhmän mietinnöstä (Puolustusministeriö/2017)

Suomen turvallisuusympäristö sekä Suomeen kohdistuvat uhat ovat viime vuosina merkittävästi muuttuneet. Uhkien taustalla on sekä valtiollisia että ei-valtiollisia toimijoita, joiden tunnistaminen on koko ajan vaikeampaa. Tekninen kehitys on johtanut siihen, että fyysinen sijainti ei välttämättä enää ole merkittävä turvallisuusuhan toteuttamisessa. Suomen turvallisuudesta vastaavilla viranomaisilla ei ole voimassa olevan lainsäädännön mukaan riittäviä toimivaltuuksia suorittaa tiedustelutoimintaa Suomen turvallisuuteen liittyvien uhkatietojen hankkimiseksi.

Tiedustelulainsäädäntöä säädettäessä on pohdittava oikeuksien ja velvollisuuksien suhdetta ja tasapainoa. Vaarana nähdään, että vahvempi tiedustelukyky loukkaa yksilön ja yksityisyyden suojaa. Samalla on kuitenkin pohdittava, eikö oikeus turvalliseen elämään ole aivan perustavanlaatuinen, vaikka sellaisenaan sitä ei ole perustuslakiin kirjattukaan.

Suomen turvallisuutta vahvistavien säännösten on oltava oikeasuhteisia ja tarkkarajaisia perus- ja ihmisoikeusnäkökulmasta. Oikeusministeriön työryhmä (41/2016) on jo aiemmin selvittänyt luottamuksellisen viestin salaisuuden suojaa koskevan perustuslakisäätelyn tarkistamista. Esitykseen sotilastiedustelulaista sisältyy sääntelyä, joka edellyttää perustuslain 10 § 4 momentin muutosta, jotta ne voitaisiin säätää tavallisessa lain säätämisympäristössä. Lisäksi samaan aikaan sisäministeriön johdolla on valmisteltu siviilitiedustelulakia. Tiedustelutoimintaan on lisäksi kohdistettava tehokas ja uskottava oikeudellinen (OM:n mietintö 18/2018) ja parlamentaarinen valvonta (eduskunnan Tiedustelun parlamentaarinen valvonta – työryhmän mietintö). On tärkeää, että tiedustelua koskevat lainsäädäntömuutokset käsitellään kokonaisuutena.

Sotilastiedustelu kohdistuu Suomen ulkopuoliseen toimintaympäristöön ja sen tehtävänä on muodostaa sekä ylläpitää tilannekuvaa poliittisen päätöksenteon ja turvallisuusviranomaisten päätöksenteon tueksi. Sotilastiedustelun kohteista hankittavia tietoja koskevia tietopyyntöjä voisi sotilastiedustelulakiesityksen mukaan antaa Suomen ylin valtionjohto. Poliittiset päätöksentekijät eivät osallistu sotilastiedustelua koskevaan operatiiviseen päätöksentekoon. Ylimmällä valtionjohdolla on sen sijaan merkittävä tehtävä ohjata sotilastiedustelutoimintaa.

Sotilastiedustelulakiesityksessä ohjaustehtävä esitetään annettavaksi tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan yhteiselle kokoukselle. Tiedusteluviranomaisten on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, että tieto, jolla voi olla merkitystä Suomen ulkopolitiikan hoitamiseksi tai kansainvälisille suhteille, tuodaan viipymättä yhteisen kokouksen tietoon.

Suomen lainsäädännön on pystyttävä aikaisempaa paremmin vastaamaan muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen. Siksi esitetty sotilastiedustelua koskeva lainsäädäntö on tarpeellinen ja sen voimaan saattaminen mahdollisimman nopeasti on Suomen kansallisen turvallisuuden näkökulmasta yhdessä muiden lainsäädäntökokonaisuuteen kuuluvien lakien kanssa perusteltua.

Teemu Tanner
Kansliapäällikkö

Minna Hulkkonen
Tasavallan presidentin neuvonantaja
